

NACIONALNI KURIKULARNI SVET

PREDMETNA SKUPINA ZA SPOZNAVANJE NARAVE IN DRUŽBE

Posodobitev sedaj veljavnega učnega načrta za

SPOZNAVANJE NARAVE IN DRUŽBE

Priloga k sedaj veljavnemu učnemu načrtu

Sprejeto na 27. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje, dne 8. 4. 1999.

POSODOBITEV UČNEGA NAČRTA PRIPRAVILI:

mag. Dušan Krnel, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta
Karmen Cunder, Zavod RS za šolstvo
mag. Dušan Vrščaj, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta
dr. Milica G. Antić, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta
Darja Rakovič, VVE Prule, Ljubljana
Marina Janjac, OŠ Metlika
Alenka Velkavrh, OŠ Narodnega heroja Maksa Pečarja, Ljubljana

Posodobitev sedaj veljavnega učnega načrta za

SPOZNAVANJE NARAVE IN DRUŽBE

Priloga k sedaj veljavnemu učnemu načrtu

SPLOŠNI CILJI PREDMETA

Najbolj pomembna splošna cilja predmeta sta **razumevanje okolja** in **razvijanje spoznavnega področja**. Uresničujeta se z **aktivnim** spoznavanjem okolja. V ožjem smislu je to spoznavanje dejstev, oblikovanje pojmov in zakonitosti, kar vodi v znanje in razumevanje ter v uporabo znanja o **naravnem in družbenem okolju**. Širše spoznavno področje vključuje razvijanje procesov, **sposobnosti in postopkov**, ki omogočajo bogatenje izkušenj njihovo obdelavo in povezovanje. Cilj predmeta spoznavanje okolja je zato tudi organizacija pouka (ustvarjanje pogojev in priložnosti), ki bo omogočal razvijanje sposobnosti (spretnosti) in postopkov: primerjanja, razvrščanja, urejanja, merjenja, zapisovanja podatkov, napovedovanja in sklepanja, eksperimentiranja ter sporočanja. Ob tem se razvija odnos do dejstev, in tolerantnost do negotovosti, odprtost za sprejemanje tujih zamisli in občutljivost za dogajanja v naravnem in družbenem okolju. Zlasti slednje-občutljivost na dogajanja v okolju - naj bi se razvilo v zavedanje o pomembnosti človekovega preišljenega ravnanja tako v medosebnih kot **družbenih odnosih**, v razvijanju tolerantnosti do razlik in različnosti in enakosti in enakovrednosti spola ter **ohranjanja naravnega okolja** in **sonaravnega gospodarjenja** z njim.

S predlaganimi metodami in oblikami dela se ob spoznavnih ciljih uresničujejo tudi splošni cilji pouka v prvem triletju, med njim zlasti socialni (komunikacija, odnosi med učenci in učiteljem) motivacijski (radovednost), razvijanje delovnih navad (kako se učiti), moralno-etični cilji (norme v vedenju, reševanje etičnih nasprotij), ustvarjalnost (eksperimentiranje), telesno gibalni cilji (ročne spretnosti, varnost pri delu) in čustveni cilji (pozitivna samopodoba, čustveni odnos do narave).

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Poudarek je na osebnem doživljanju in upoštevanju izkušenj in zamisli, ki jih učenci in učenke oblikujejo v šoli in zunaj nje. Njihove zamisli in izkušnje so lahko izhodišče za načrtovanje pouka, ki bo zamisli razvijal v smeri znanstvenih pojmov. Pouk naj bo organiziran tako, da bodo učenci in učenke razvijali svoje zamisli in odkrivali nova spoznanja ob konkretnih dejavnostih in v kontekstu, ki jim je blizu. Učiteljica oziroma učitelj naj jih spodbuja tudi k ozaveščanju, kako so se nečesa naučili. S tem se bodo razširila in poglobila njihova spoznanja o procesu učenja.

V prvem razredu so dejavnosti vodene. Učiteljica oziroma učitelj lahko vodi pouk s postavljanjem vprašanj, tako da bodo tudi učenci in učenke postali večji postavljalci vprašanj, na katera bodo lahko sami odgovorili s poskusom, raziskavo ali poiskali informacijo v literaturi. Postopoma pa se večja lastna aktivnost tudi pri načrtovanju poskusov in raziskav.

Glede na to se spreminjajo tudi učne oblike od skupinskega pouka (vodeno eksperimentiranje ali raziskovanje) do individualnega dela ali dela v parih in skupinah, kjer se znanje prenaša od enega do drugega in ne nastaja le iz lastne izkušnje. Pri obravnavanih vsebinah je poudarek na raziskovanju. Ob koncu tretjega razreda naj bi učenci in učenke že sami zasnovali in izvedli raziskavo, omejili naj bi se na eno spremenljivko. Dejavnosti naj vodijo do konkretnega rezultata, do izdelka. To je lahko zbirka fotografij ali histogram po opravljenih meritvah, seznam novih vprašanj, ki so nastala ob neki dejavnosti, risba po opazovanju in podobno.

Učiteljica oziroma učitelj naj upošteva individualne razlike in naj dejavnosti prilagaja sposobnostim učencev in učenk. Pri obravnavi nekaterih družbenih vsebin je pomembna socialna občutljivost učitelja (učiteljice).

Če je le mogoče naj učenci in učenke okolje spoznavajo neposredno. Gozd naj spoznavajo v gozdu, kako deluje pošta, naj spoznajo na pošti. Vsebine naj bodo čim bolj aktualne. Učiteljica oziroma učitelj naj izkoristi aktualne dogodke in situacije v razredu ter jih vplete v pouk. Tako bodo učenci in učenke lažje povezovali izkušnje, ki nastajajo zunaj šole s poukom. Pouk jim bo bližji, če bo učitelj oziroma učiteljica vsebine smiselno povezoval/a. Vendar mora biti pri povezovanju jasno, kaj je vodilna vsebina in cilj pouka in kaj se nanjo le navezuje.

Živa bitja naj spoznavajo predvsem neposredno v naravi, pa tudi v gojilnicah, kjer jih trajno gojijo, ali le začasno prinašajo v učilnico ter vračajo v naravo. Učenci in učenke skrbijo za živa bitja v razredu. Pri skrbi za živali in rastline jim omogočimo čim večjo samostojnost. Živali naj bodo v učilnici le toliko časa, dokler učenci to želijo in dokler lahko skrbijo zanje. Pri opazovanju jih navajamo, da varno uporabljajo vsa možna čutila ter da varno delajo z živimi bitji (varno zase in za živa bitja).

Učilnica naj postane učencem in učenkam zanimiv prostor, opremljen z zbirkami, pripomočki, priročno knjižnico, raziskovalnimi kotički in izdelki ter njihovimi poročili.

V prvem triletju je vloga učitelja oziroma učiteljice še posebno pomembna. Učitelj oziroma učiteljica je vir znanja in središče dogajanja. Tako zamišljen pouk zahteva skrbno načrtovanje. Učitelj oziroma učiteljica organizira, vodi aktivnosti, spodbuja, animira, koordinira, opazuje in ocenjuje, pomaga in spodbuja in je najbogatejši vir informacij.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA SPOZNAVANJA ŽIVE NARAVE

1. RAZRED

V prvem razredu se pri spoznavanju živih bitij in njihovih okolij omejimo na okolja, ki so v bližini šole, vendar upoštevamo, da bo učenec v prvih treh razredih spoznal travnik, vrt, sadovnjak, vinograd, gozd, park, stoječo in tekočo celinsko vodo, morje in kmetijo. Vrstni red in globina spoznanj je specifična za vsako šolo in je odvisna od geografskega položaja in okolice šole.

Učencem omogočimo izkušnjo z najraznovrstnejšimi živimi bitji. Pri opazovanju jih usmerjamo v zunanje lastnosti organizmov, ki jih lahko sami opazijo brez teoretičnih razlag. Spodbujamo jih k odkrivanju preprostih povezav med rastlinami, živalmi in okoljem.

Spodbujamo pozitivna čustva do živih bitij in z zgledom odpravljamo predsodke.

Opazujejo in spoznavajo naj spremembe v naravi, soodvisnosti žive in nežive narave ter odvisnosti človeka od sezonskega spreminjanja narave. Učenec (učenka) naj doživlja in spoznava postopnost sprememb v svojem okolju.

Pozornost usmerjamo na stvari in procese, ki jih živali in rastline potrebujejo, da ostanejo žive. Izkusijo naj čim več različnih povezav med rastlinami in živalmi v smislu pretoka snovi in energije, prek rastlin do živali, vendar pojmov pretok snovi ter energija ne uporabljamo in ne razlagamo. Učenci in učenke pri tej starosti pripisujejo svoje potrebe in občutke živalim, zato jim pozornost usmerimo na drugačnost potreb ter vživljanje in domišljijско pogovarjanje o tem, kako živali vidijo ali občutijo svet okoli sebe (npr. kaj vidi mravlja).

Učence spodbujamo k odkrivanju preprostih povezav med človekom in okoljem. Neposredno naj izkusijo, kako človek spreminja naravno okolje in kako se zmanjšuje in slabša življenjski prostor za živa bitja, ki so tam žvela.

Učenci naj spoznavajo svoje telo in jim nudimo možnosti, da imenujejo in na sebi pokažejo lego najpomembnejših organov, vendar tega od njih ne zahtevamo. Zdrav način življenja in preventivno vedenje naj učenci usvajajo ob vsakdanjem delu.

Gradimo spoznanje, da obstajajo bitja - mikrobi, ki jih ne morejo videti, in nekatera od njih nam lahko škodijo. Opazovanje drobnih bitij s povečevali in pogovor, kaj bi lahko videli z močnejšo povečavo, učencem pomaga ustvarjati predstavo o mikrobih.

2. RAZRED

Učence usmerjamo v natančnejša, zahtevnejša in trajnejša opazovanja, preučevanja in primerjave lastnosti ter v iskanje povezav med živalmi, rastlinami in njihovim okoljem. V proučevanja vključujemo nova okolja. Izbiramo okolja, ki so v bližini šole in v širši okolici, s katerimi nadgrajujemo spoznanja iz prvega razreda, ter načrtujemo, kaj bo učenec spoznal v tretjem razredu. Vrstni red in globina spoznanj je specifična za vsako šolo in je odvisna od geografskega položaja in okolice šole.

Učenci spoznavajo spremembe v naravi in na živih bitjih zaradi sezonskih in vremenskih sprememb ter na spremembe, ki so posledica rasti in razvoja živih bitij. Vodimo jih v smeri spoznanja, da se vse v naravi spreminja in da se nekatere spremembe v naravi redno in natančno ponavljajo.

Učenci naj izkusijo čim več različnih povezav med rastlinami in živalmi v smislu pretoka snovi in energije, prek rastlin do živali, vendar pojmov pretok snovi ter energija ne uporabljamo in ne razlagamo. Pouk vodimo k spoznanju, da živa bitja lahko živijo le, če iz okolja sprejemajo snovi, jih predelajo in nekaj porabijo za življenje in rast, ostanek pa v spremenjeni obliki izločijo.

Učencem omogočimo izkušnje z življenjskim ciklom različnih živih bitij. V gojilnici naj opazujejo živali s kratko življenjsko dobo (npr.: paličnjak). Učenci naj sejejo že na pogled zelo različna semena. Njihovo pozornost usmerjamo na razlike in podobnosti v času kalitve, obliko kaleče rastline, obliko razvijajoče se rastline in na hitrost rasti.

Učencem omogočimo širjenje izkušenj in spoznanj, kako človek spreminja naravno okolje in kako se zmanjšuje in slabša življenjski prostor za živa bitja, ki so tam živela. Spodbujamo jih k iskanju lastnih rešitev za preprečitev ali omilitev nastalih težav.

Zdrav način življenja in preventivno vedenje naj učenci (učenke) usvajajo ob vsakdanjem delu. S spodbujanjem pogovora o lastnih izkušnjah, s slikami in filmi omogočamo, da širijo in poglobljajo svoje predstave o zdravem načinu življenja, zdravi prehrani in preventivnem vedenju pred boleznimi.

3. RAZRED

Pri spoznavanju živih bitij učence vodimo podobno kot v drugem razredu, usmerjamo jih v opazovanje podrobnosti, kar spodbuja natančnost pri opazovanju in prepoznavanju. Pri tem naj uporabljajo tudi ročne lupe in druga optična pomagala. Z njimi si ustvarijo predstavo o živem svetu, ki ga ne vidijo s prostim očesom. Učence spodbujamo, da razmišljajo o tem, po kakšnih kriterijih bi razvrščali organizme.

V proučevanja vključujemo nova okolja, ki jih učenci niso spoznali v prvem in drugem razredu. Spoznavanje živih bitij in značilnih življenjskih okolij v Sloveniji lahko s pomočjo filmov ali obiska živalskega vrta popestrimo z drugačnimi bitji oddaljenih življenjskih okolij.

Učenci naj na konkretnih primerih v naravi in v gojilnicah odkrivajo osnovne dele prehranjevalne verige. V gojilnici lahko opazujejo življenjski cikel, smrt in razkroj živega bitja s kratko življenjsko dobo (npr. paličnjak). Spoznanja razširijo s podatki iz literature in drugih virov in sestavijo preproste prehranjevalne povezave, ki bodo verjetno v obliki mreže. V prehranjevalne povezave naj umestijo tudi človeka. Pojmov, kot sta prehranjevalna veriga in prehranjevalni splet, ne uporabljamo. Izkusijo naj nove povezave med rastlinami in živalmi v smislu pretoka snovi in energije. Utrjujejo spoznanje, da je za življenje nujno potrebno sprejemanje in izločanje snovi. Načrtujejo poskus o učinku vode, svetlobe in gnojil na rastlino, vendar naj njihov eksperiment sočasno vključuje le eno spremenljivko.

Učenci naj samostojno skrbijo za živali in rastline v učilnici. Živali naj bodo v učilnici le toliko časa, dokler učenci želijo in lahko skrbijo zanje. Spmembe v gojilnicah in v naravi naj opisujejo, merijo, beležijo in preprosto grafično prikažejo (npr. rast rastline v lončku).

V tej starosti lahko učenci začnejo spoznavati človeško telo kot sistem, v katerem deli telesa sodelujejo. S pomočjo slik, filmov, pogovora idr. Učencem omogočimo spoznanja o razvoju zarodka in o otroštvu. Pouk naj vodi k razumevanju nekaterih znakov bolezni, vendar se ne spuščamo v večje podrobnosti in ne pričakujemo poznavanja bolezenskih znakov.

Učencem omogočimo nove neposredne izkušnje o posegih v okolje in širimo spoznanja, kako človek spreminja naravno okolje in kako se zmanjšuje in slabša življenjski prostor za živa bitja, ki tam živijo. Pogovarjamo se o okoljskih problemih v njihovi okolici.

1. RAZRED

1. ŽIVLJENJE IN DELO V ŠOLI

1.1. POSTALI SMO UČENCI

- **Promet izpustimo, ker smo ga dodali v poglavju 4.1.**
- **uporabiti cilje, dejavnosti in vsebine: shranjevanje in uporaba podatkov in informacij**

- pot od doma do šole
- učenec kot pešec in udeleženec v prometu
- spoznavanje prometnega reda
- prometni objekti,
- prometni znaki
- učenci oddelka in razreda
- odnosi v šoli in vedenje zunaj šole
- urejenost učilnice, šole ter medsebojna pomoč;
- čas: deli dneva, čas v tednu, imena dni, imena mesecev, datumi;
- naše delo v šoli;
- pomen dobre izrabe časa za učenje, delo, igro in počitek;
- šolski zdravstveni higijenski režim in naloge učencev;

1.2. PIONIRJI IN PIONIRSKA ORGANIZACIJA

- **Nadomestimo s cilji, dejavnostmi in vsebinami Jaz in moja šola 1. razred.**

1.3. SPOMINSKI DNEVI IN DRŽAVNI PRAZNIKI

- **uporabiti cilje, dejavnosti in vsebine: Praznujemo, 1. razred.**

2. ŽIVLJENJE IN DELO DOMA

2.1. ODNOSI V DRUŽINI

- **uporabiti cilje, dejavnosti in vsebine: Jaz in ti, mi in vi ter Moja preteklost, 1. razred.**

- odnosi v družini;
- delitev dela
- delo staršev zunaj doma (poklici)

2.2. NAŠE STANOVANJE

- **nadomestiti s cilji, dejavnostmi in vsebinami Življenje ljudi v preteklosti, bivališča in delo ljudi ter vsebinami: lastnosti teles: velikost, teža, oblika; lastnosti snovi: barva, otip, vonj, ...**

2.3. DOMAČE IN DRUGE ŽIVALI V NAŠEM DOMU

- **Upoštevamo posebna didaktična navodila za vsebine iz žive narave, dodana v gradivu.**

- živali v stanovanju
- živali v hlevu in na dvorišču;
- odnos do živali;
- nevarnost za prenašanje bolezni;

3. ŽIVLJENJE IN DELO V NAŠEM OKOLJU

- **Upoštevamo posebna didaktična navodila za vsebine iz žive narave, dodana v gradivu.**

- opazovanje in spoznavanje sprememb v naravi in njihovega vpliva na delo in življenje ljudi;

3.1. NARAVA JESENI

- ***nadomestiti s cilji, dejavnostmi in vsebinami: zveza med lastnostjo gradiv in načinom obdelave, varno in urejeno delovno mesto, pravilno ravnanje z opremo, sestavni deli in celota ...***
- ***Izločiti: ljudje, ki opravljajo jesenska dela***
- ***Upoštevamo posebna didaktična navodila za vsebine iz žive narave, dodana v gradivu.***

- vremenske spremembe;
- primerno oblačenje
- nevarnost v prometu zaradi slabe vidljivosti;
- jesenski plodovi;
- v sadovnjaku
- v zelenjavnem vrtu
- na polju
- v gozdu
- čuvanje gozda pred požari,
- živali, ki jih v pozni jeseni ni več najti;
- pomen sadja in zelenjave za zdravo prehrano doma in v šoli;
- tehnični predmeti, potrebni za spravila poljskih pridelkov;

3.2. NARAVA POZIMI

- ***nadomestiti s cilji, dejavnostmi in vsebinami: lastnosti tekočin, zimsko veselje***
- ***nadomestiti s cilji, dejavnostmi in vsebinami: gibanje otrokovega telesa, živali in igrač, spreminjanje gibanja,...***
- ***Upoštevamo posebna didaktična navodila za vsebine iz žive narave, dodana v gradivu.***

- vremenske spremembe
- spremembe in nevarnosti v prometu;
- naš kraj pozimi;
- pomoč živalim pozimi;

3.3. NARAVA SPOMLADI

- ***nadomestiti s cilji, dejavnostmi in vsebinami: zveza med lastnostjo gradiv in načinom obdelave, varno in urejeno delovno mesto, pravilno ravnanje z oprem, sestavni deli in celota,...***
- ***Upoštevamo posebna didaktična navodila za vsebine iz žive narave, dodana v gradivu.***

- vremenske spremembe in pojavi
- znanilci pomladi;
- varovanje naravnega okolja
- človekova dela in opravila
- varovanje in krepitev zdravja;
- deček in deklica kot moški in ženska;

3.4. NARAVA POLETI

- ***nadomestiti s cilji, dejavnostmi in vsebinami: gibanje otrokovega telesa, živali in igrač, spreminjanje gibanja, ...***

– **Upoštevamo posebna didaktična navodila za vsebine iz žive narave, dodana v gradivu.**

- vremenske spremembe in pojavi;
- varovanje pred strelo;
- krepitev zdravja
- nevarnost vode in neprimerne sončenja
- pomen znanja plavanja
- previdnost pri nabiranju in uživanju gob;
- varovanje gozdov pred požari;
- orodje in stroji,
- delo gozdarjev in gasilcev;

4. NAŠ KRAJ

4.1. PROMET V NAŠEM KRAJU

– **nadomestiti s cilji, dejavnostmi in vsebinami: Promet in varnost v prometu, različne vremenske situacije in obnašanje ob tem, 2. razred,**

- prometni objekti;
- prometna sredstva,
- prometni znaki,
- promet v križišču;
- prečkanje ceste na označenem in neoznačenem cestišču;
- udeleženci v prometu;
- vedenje v prometu;
- prilagajanje na spremembe razmer v prometu;
- vožnja z vozili javnega prometa
- delo in odgovornost prometnih miličnikov in voznikov javnih vozil;

4.2. OKOLICA ŠOLE

– **nadomestiti s cilji, dejavnostmi in vsebinami: Okolica šole do koder nam seže pogled, Osnovne površinske oblike v okolici šole, 1. razred,**

- značilnosti kraja
- pomembne ustanove;
- potrebe kraja - *izpustimo*
- kulturni odnos do okolja
- sodelovanje šole pri urejanju okolja;

2. RAZRED

1. ŽIVLJENJE IN DELO V ŠOLI

– **nadomestiti s cilji, dejavnostmi in vsebinami – Jaz in moja šola, 2. razred,**

1.1. SKUPNOST UČENCEV ODDELKA - *izpustimo*

- medsebojni odnosi učencev; dolžnosti in pravice učencev v skupnosti;
- umik iz razreda in šole v primeru nevarnosti ali nesreče;

1.2. DELO *izpustimo*

- ureditev delovnega mesta
- pomen discipline in natančnosti pri delu;

1.3. SPOMINSKI DNEVI IN DRŽAVNI PRAZNIKI

- **uporabiti cilje, dejavnosti in vsebine: – Praznujemo, 2. razred,**

2. ŽIVLJENJE IN DELO DOMA

2.1. ORGANIZACIJA DELA IN ŽIVLJENJA DOMA

- delovni dan doma
- orientacija v času: dan in ura;

2.2. STANOVANJSKI PROSTORI

- **nadomestiti s cilji, dejavnostmi in vsebinami: snovi, ... povezovanje lastnosti in uporabe, ločevanje trdnih zmesi, ...**

- posamezni prostori po namenu;
- higiena v njih in vzdrževanje;
- ravnanje z vodovodnimi napravami;
- preprečevanje nezgod doma;
- skrb za čisto vodo in varčevanje z njo;
- zelenje in cvetje v šoli in doma;

2.3. ŽIVLJENJE V DRUŽINI

- **uporabiti cilje, dejavnosti in vsebine: Odnosi med ljudmi, vloge v družini, enakost med spoloma, doma vsi delamo in si pomagamo, moji prijatelji in prijateljice, 2. Razred.**

- družina, skupnost odraslih in otrok;
- pomen dobre organizacije in delitve dela;
- medsebojno razumevanje in spoštovanje;
- varčevanje z elektriko, kurjavo, hrano in vodo;
- zdravo preživljanje prostega časa;
- dnevna in tedenska nega telesa;
- gibanje na svežem zraku;
- otrok zraste v maternem telesu, v maternici, otrok se rodi, ...

3. ŽIVLJENJE IN DELO V NAŠEM OKOLJU

- **Upoštevamo posebna didaktična navodila za vsebine iz žive narave, dodana v gradivu.**

3.1. OPAZOVANJE IN SPOZNAVANJE SPREMENB V NARAVI IN VPLIV NA DELO LJUDI

- **Upoštevamo posebna didaktična navodila za vsebine iz žive narave, dodana v gradivu.**

- spremembe vremena v letnih časih
- vzhajanje in zahajanje sonca
- vzhodna in zahodna stran;
- vpliv sprememb na življenje ljudi, rastlin in živali;
- koledar narave in koledar novic;

3.2. OPAZOVANJE IN SPOZNAVANJE DELA LJUDI V ODVISNOSTI OD LETNIH ČASOV

- **dodati: led in sneg je voda v trdnem stanju**
- **Upoštevamo posebna didaktična navodila za vsebine iz žive narave, dodana v gradivu.**

- na šolskem vrtu ali v parku;
- okrasne in druge rastline znotraj in zunaj šole;
- prepoznavanje in poimenovanje nekaterih okrasnih rastlin;

- pomen zelenjave v prehrani,
- vrste dela na vrtovih;
- vrtno orodje;
 - **nadomestiti s cilji, dejavnostmi in vsebinami: kombinacija gibanj in prenos gibanj v tehničnih napravah in vozilih**
- v sadovnjaku
- v vinogradu
- na polju
- na travniku,
- v gozdu
- voda v bližnji okolici - stoječe vode, tekoče vode, pitna in nepitna voda,
- varovanje vode pred onesnaženjem;
- nevarnosti in varstvo pri delu;

3.3. ŽIVALI V DOMAČEM OKOLJU

- **Upoštevamo posebna didaktična navodila za vsebine iz žive narave, dodana v gradivu.**
- naše domače živali;
- nevarnosti pred obolelimi živalmi;
- sodobna reja živali;
- delo živinorejcev;

4. NAŠ KRAJ

- **nadomestiti s cilji, dejavnostmi in vsebinami: Naš kraj se spreminja, poudarimo zgodovinski in kulturni vidik ter Domači kraj, naselja, pokrajina, človek okolje spreminja**

4.1. PROMET V NAŠEM KRAJU

- **Nadomestimo z vsebinami: Promet in varnost v prometu, različne vremenske situacije in obnašanje ob tem.**
- **nadomestiti s cilji, dejavnostmi in vsebinami: Po sledovih določamo smer, način gibanja in obliko, gibanje se ustavi, telo je v ravnovesju,**
- ...
- avtobusni promet v našem kraju
- na avtobusni ali železniški postaji;
- ljudje, ki opravljajo delo v prometu;
- potovanje z vozili javnega prometa
- onesnaževanje zraka
 - **dopolniti s cilji, dejavnostmi in vsebinami (3. razred): Snovi zavzemajo prostor, zrak kot predstavnik plinov, ...**
- pomen znakov v kraju;
- čuvanje prometnih znakov;
- pravilno in kulturno vedenje v prometu
- navodila za javno vključevanje učencev v promet med počitnicami
- gradnja modelov gradbenih objektov;

4.2. OKOLICA ŠOLE

- **dopolniti s cilji, dejavnostmi in vsebinami: Okolica šole in orientacija 2. razred,**
- geografske značilnosti (reka, jezero, ribnik, ...)
- značilnosti naselij,

- mesto in vas,
- pomen delovne organizacije v mestu in vasi in delo ljudi,
- kulturne znamenitosti;
- aktiven odnos do okolja;
- gradnja modelov
 - ***nadomestiti s cilji, dejavnostmi in vsebinami: lastnosti gradiv in izdelkov, ... pripomočki za gibanje, ...***

3.RAZRED

1. ŽIVLJENJE IN DELO V ŠOLI IN DOMA

1.1. NAŠA ŠOLA

- nastanek in razvoj šole
- šolsko delo
- pogoji uspešnega dela
- alarmni znaki ob različnih nevarnostih in pravilno ravnanje;

1.2. PROSLAVE IN PRIREDITVE NA ŠOLI IN V KRAJU

- ***nadomestiti s cilji, dejavnostmi in vsebinami: Praznujemo, 3. razred***

- Novo leto, kulturni praznik, ...

1.3. NAŠ DOM

- ***nadomestiti s cilji, dejavnostmi in vsebinami: snovi se pri segrevanju spremenijo, ... sončna svetloba, zrak in voda spreminjajo snovi***
- ***nadomestiti s cilji, dejavnostmi in vsebinami iz poglavja Razvrščanje snovi – surovine, lastnosti (4.3.2, UN za 4. razred 9-I. OŠ)***
- ***nadomestiti s cilji, dejavnostmi in vsebinami iz poglavja Spreminjanje lastnosti snovi (4.3.4 – UN za 4. razred 9-I. OŠ)***

- električna in plin, uporaba in pravilno ravnanje z njima,
- nevarnosti elektrike in plina;
- ravnanje ob nesrečah z njima;
- varčevanje z energijo;

1.4. DOMAČA POKRAJINA IN ORIENTACIJA V NJEJ

- ***del vsebin nadomestiti s cilji, dejavnostmi in vsebinami: Skrb za okolico šole in domač kraj, onesnaževanje okolja, viri svetlobe, pot od vira svetlobe do naših oči, ... izvori zvoka, sprejemanje zvoka, (2. r.), nastajanje zvoka pri preprostih inštrumentih (3. r.)***
- ***del vsebin nadomestiti s cilji, dejavnostmi in vsebinami: Življenje v različnih oblikah naselij (vasi in mesta), življenje in delo na kmetijah, pokrajine v Sloveniji in po svetu so različne, izdelovanje preprostih zemljevidov in orientacija v prostoru (vse 3. razred)***

2. ŽIVLJENJE IN DELO V NAŠI OŽJI DOMAČIJI

2.1. PROMET V NAŠI OŽJI DOMAČIJI

- ***del vsebin nadomestiti s cilji, dejavnostmi in vsebinami: zunanji vplivi na smer in hitrost gibanja teles, ... voda in zrak upočasnita gibanje, ...***
- ***del vsebin nadomestiti s cilji, dejavnostmi in vsebinami: Promet, obnašanje in varnost v prometu,***

- varna pot v šolo in iz šole;
- vrste prometa;

- ***nadomestiti s cilji, dejavnostmi in vsebinami iz poglavja Shranjevanje – transport (4.1 UN za 4.razred 9-I. OŠ)***

- kolesar začetnik;
- spoznavanje kolesa
- prometni znaki;
- etika udeležencev v cestnem prometu

2.2. NAŠA OŽJA DOMAČIJA V PRETEKLOSTI, SEDANJOSTI IN PRIHODNJOSTI

- ***nadomestiti s cilji, dejavnostmi in vsebinami: Življenje ljudi v preteklosti in danes (kako smo živeli, kaj smo delali, kako smo se vozili iz 2. razreda ter Kaj so nam zapustili predniki, naš kraj se spreminja iz 3. razreda)***

3. NAŠE TELO IN SKRB ZA ZDRAVJE

- ***Upoštevamo posebna didaktična navodila za vsebine iz žive narave, dodana v gradivu.***

3.1. ČLOVEŠKO TELO

- ***Upoštevamo posebna didaktična navodila za vsebine iz žive narave, dodana v gradivu.***

- glavni deli človeškega telesa in njihove naloge;
- čutila, njihova vloga in varovanje;
 - ***nadomestiti s cilji, dejavnostmi in vsebinami iz poglavja Kako deluje človeško telo ter Živa bitja se spreminjajo (4.2. ter 4.3.3 – UN za 4. razred 9-I. OŠ)***

3.2. OSEBNA IN ŠOLSKA HIGIENA IZPUSTIMO

3.3. NEKAJ NAJBOLJ NEVARNIH BOLEZNI V ŠOLSKEM OBDOBJU - IZPUSTIMO

3.4. POMEN PREHRANE ZA RAST IN ZDRAVJE - IZPUSTIMO

3.5. RAZVOJ OTROKA - IZPUSTIMO

VSA NAŠTETA POGlavJA IZPUSTIMO!

Ob obravnavanju vsebin učenci uporabljajo kasetofon (snemajo, predvajajo) računalnik (če je na voljo), podatke in informacije urejajo, zapisujejo in berejo iz seznamov, preglednic in histogramov.